

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 293/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej LEGAL CARTEL s. r. o., Na Hrebienku 40, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 19C/12/2021-160 z 15. decembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu v civilnom spore, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie. Uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu.

II.

2. Okresný súd v civilnom spore nariadil pojednávanie na 8. november 2021 o 9.30 h, na ktoré riadne predvolal sťažovateľku, jej advokáta a žalovaného. Pojednávanie začalo riadne o 9.30 h, pričom bolo zistené, že sa dostavila sťažovateľka a jej advokát, no nedostavil sa žalovaný. Na to súd rozhodol, že pojednávanie vykoná v neprítomnosti žalovaného. Po prednese žaloby advokát sťažovateľky navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Na to okresný súd vyhlásil rozsudok pre zmeškanie, ktorým vyhovel žalobe sťažovateľky a žalovaného zaviazal zaplatiť jej 45 241,60 eur s príslušenstvom. Po vyhlásení a odôvodnení rozsudku o 9.44 h sa na pojednávanie dostavil žalovaný a uviedol, že bol na teste na zistenie nákazlivej choroby

a pred budovou súdu čakal na potvrdenie o tom, že je negatívny, aby sa mohol zúčastniť pojednávania.

3. Žalovaný 23. novembra 2021 navrhol zrušiť rozsudok pre zmeškanie, čo odôvodnil tým, že ráno v deň pojednávania cítil zdravotné komplikácie a vzhľadom na pandemickú situáciu sa rozhodol pred pojednávaním absolvovať test na COVID-19. V stanovenom čase pojednávania sa nachádzal pred budovou súdu a čakal na výsledok testu. Ihneď po doručení negatívneho výsledku testu o 9.42 h vstúpil do budovy súdu a následne o 9.44 h prišiel na už prebiehajúce pojednávanie. K návrhu priložil potvrdenie o vykonaní testu, ktoré potvrdzovalo jeho tvrdenia. Okresný súd bez toho, aby návrh žalovaného doručil sťažovateľke, ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením zrušil rozsudok pre zmeškanie. Bol toho názoru, že boli preukázané ospravedliteľné dôvody, ktoré žalovanému znemožnili sa včas zúčastniť pojednávania.

III.

4. Sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces a porušenie princípov rovnosti strán a kontradiktórnosti konania, pretože jej súd doručil návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie až po vydaní uznesenia, ktorým bol zrušený. Preto nemala možnosť oboznámiť sa s ním a vyjadriť sa k nemu. Sťažovateľka považuje za pochybenie to, že sa okresný súd pri rozhodovaní o návrhu žalovaného nezaoberal otázkou, či žalovanému bránili objektívne okolnosti informovať súd o tom, že na pojednávanie bude meškať. Túto skutočnosť súd vôbec nehodnotil a zameral sa iba na zistenie toho, či žalovaným uvedený dôvod je ospravedliteľným dôvodom zmeškania pojednávania. V tejto súvislosti poukázala na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5Obdo/26/2019 z 29. januára 2020, podľa ktorého ospravedliteľným dôvodom zmeškania pojednávania nie je, ak žalovanému žiadne objektívne okolnosti nebránili včas ospravedlniť svoju neúčast' na pojednávaní.

IV.

5. Prístup ústavného súdu ku kasačným rozhodnutiam vyplýva z východiska, podľa ktorého aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019).

6. V okolnostiach danej veci bolo napadnuté uznesenie okresného súdu posúdené predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia, pretože i rozhodnutie, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Sťažnosť smeruje proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol zrušený kontumačný rozsudok. Týmto rozsudkom bol sťažovateľke priznaný celý žalovaný nárok. Okresný súd však vyhodnotil, že by bolo nespravodlivé sankcionovať žalovaného za jeho neprítomnosť na pojednávaní.

7. Právny názor vyjadrený v uznesení najvyššieho súdu č. k. 5Obdo/26/2019 z 29. januára 2020, na ktorý sťažovateľka poukázala, vychádza z inej situácie, keď došlo k zmeškaniu pojednávania advokátkou, ktorá vyhľadala lekársku pomoc v ambulancii mimo miesta jej bydliska, na pojednávanie sa vôbec nedostavila a dôvody svojej neúčasti na pojednávaní uviedla až v návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Najvyšší súd vyslovil, že ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý sa žiada zrušenie rozsudku pre zmeškanie, je potrebné vyhodnotiť s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu. V okolnostiach posudzovaného prípadu najvyšší súd vyslovil, že aj keď u advokátky žalovaného existoval ospravedlniteľný dôvod zmeškania pojednávania, objektívne skutočnosti jej nebránili navrhnúť odročenie pojednávania. Najvyšší súd v uvedenom uznesení neuložil súdom osobitne hodnotiť charakter okolností, ktoré bránili žalovanému vopred ospravedlniť neúčasť na pojednávaní, no konštatoval potrebu komplexného posúdenia a hodnotenia okolností brániacich v účasti na pojednávaní.

8. Okresný súd napadnutým uznesením vyhodnotil, že dôvody uvedené žalovaným sú ospravedlniteľným dôvodom zmeškania pojednávania, ktoré podľa § 277 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) sú dôvodom na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. V odôvodnení uznesenia súd poukázal na čas doručenia negatívneho výsledku testu a na to, že bezprostredne po doručení výsledku testu sa žalovaný dostavil na pojednávanie. Súd zhodnotil všetky podstatné okolnosti pre rozhodnutie o návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie tak, ako to vyjadril aj najvyšší súd v uznesení na ktoré poukázala sťažovateľka. Právny záver okresného súdu, že žalovaný preukázal ospravedlniteľné dôvody, ktoré mu objektívne znemožnili účasť na pojednávaní nemožno považovať za arbitrárny výsledok zjavnej nesprávnej aplikácie procesného práva.

9. Čo sa týka nedoručenia návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie sťažovateľke a na to, že jej nebola daná možnosť sa k nemu vyjadriť treba uviesť, že podústavné právo – CSP pre vzájomné doručovanie podaní strán a vyjadrenia sa k nim vytvára rôzne právne režimy. Na strane jednej právna úprava výslovne nariaduje, že určité podania sa majú protistrane doručiť s tým, že je výslovne stanovené, že strane má byť daná možnosť sa k podaniu vyjadriť (napr. žaloba podľa § 167 ods. 1 a 2 CSP, vyjadrenie k žalobe podľa § 167 ods. 3 CSP, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej podľa § 373 ods. 3 CSP). Pri niektorých podaniach zákon ustanovuje len to, že podanie sa má druhej strane doručiť, no nie je stanovené, že protistrane má byť daný priestor na vyjadrenie (napr. odvolanie, ktoré nesmeruje proti rozhodnutiu vo veci samej podľa § 373 ods. 3 CSP). Napokon je skupina rôznych procesných návrhov, pri ktorých zákon nestanovuje žiadne pravidlá týkajúce sa ich doručenia protistrane (napr. návrh na prikázanie sporu inému súdu podľa § 39 ods. 2 CSP, námietka zaujatosti podľa § 52 CSP, sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podľa § 239 ods. 1 CSP).

10. Zákon pre vzájomné doručovanie a vytváranie možnosti vyjadrenia vytvára osobitné pravidlá, v ktorých sa realizujú ústavné princípy súdneho konania tak, ako vyplývajú zo sťažovateľkou namietaných ustanovení ústavy, listiny a dohovoru, z ktorých možno vyvodiť aj princíp kontradiktórnosti konania. Z konštrukcií podústavného práva je však zrejmé, že princíp kontradiktórnosti nemožno redukovať na záver, že každé podanie, o ktorom majú súdy rozhodnúť, musí byť nevyhnutne doručené protistrane a zároveň jej musí byť daný priestor na vyjadrenie. Preto podústavné právo pri množstve podaní mlčí v otázke o tom, či tieto podania treba doručiť protistrane a či treba protistrane dať priestor na vyjadrenie sa pred rozhodnutím. Kontradiktórnosť

v podobe doručovania a vyjadrovania sa k podaniam totiž nie je samostatná ústavná hodnota. Ide len o prostriedok na to, aby proces ako celok splňal požiadavky, ktoré naň kladie ústava, listina a dohovor tak, aby bola vec rozhodnutá nielen spravodlivo, ale aj v primeranej lehote a tak, aby sa obe strany mohli vyjadriť ku všetkým dôkazom, ktoré sa týkajú ich veci, ktorú nemožno stotožniť s akýmkoľvek procesným postupom súdu.

11. I pri návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zákon nestanovuje povinnosť doručiť návrh protistrane. Zákon ustanovuje, že ak žalobca z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalobcu tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie. Z toho ustanovenia možno dospieť k záveru, že nie každý návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie treba doručiť protistrane. Rovnako však nevylučuje, aby súd pred rozhodnutím návrh aj doručil protistrane. Okresný súd postupoval zákonom pripusteným spôsobom a sťažovateľke nedal možnosť vyjadriť sa k návrhu žalovaného. Takýto postup však nemožno vyhodnotiť ako rozporný s jej základnými právami.

12. Sťažovateľka bola s dôvodom, pre ktorý žalovaný zmeškal pojednávanie, konfrontovaná už na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku pre zmeškanie, pričom tieto jasne verifikované skutočnosti aj napokon boli posúdené ako ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý žalovaný zmeškal pojednávanie. V tejto úvahe okresného súdu nemožno identifikovať žiaden prvok arbitrárnosti, keďže sťažovateľkou uvedené skutočnosti boli verifikované nielen písomným potvrdením o teste, ale aj jeho tvrdeniami, ktoré uviedol na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie. Okrem toho si len ťažko možno predstaviť úvahu, pre ktorú by žalovaným uvedené skutočnosti nemali byť ospravedlniteľným dôvodom zmeškania pojednávania. To, že žalovaný sa nedostavil na pojednávanie včas, nebolo následkom jeho nezáujmu o konanie. Rovnako nebol motivovaný svojím osobným záujmom, ale zrejme ohľadom k osobám, s ktorými mal byť v kontakte (sťažovateľku nevynímajúc).

13. V konečnom dôsledku sťažovateľka záver okresného súdu o tom, že skutočnosti uvedené žalovaným sú ospravedlniteľným dôvodom, nenamieta ani v ústavnej sťažnosti. Okresný súd pri rozhodnutí o tom, či návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie doručí sťažovateľke, bol v situácii, v ktorej mohol rozumne dospieť k záveru, že sťažovateľka nemá žiaden racionálny dôvod na to, aby akokoľvek spochybňovala dôvody na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Preto jeho rozhodnutie, ktoré sa prejavilo v postupe nedoručenia návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, bolo ústavne udržateľným využitím priestoru, ktorý predpokladá § 373 ods. 2 CSP.

14. Okrem toho uznesenie okresného súdu je kasačným rozhodnutím vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré treba vnímať ako procesný odklon a ktoré žiadnym spôsobom nenaznačuje to, ako bude spor v konečnom dôsledku vyriešený. Práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 47 ods. 3 ústavy či čl. 48 ods. 2 ústavy je potrebné vnímať s ohľadom na definitívny výsledok konania pred všeobecnými súdmi. Opačný prístup by bol z pohľadu ústavného nesprávny, keďže by viedol nie k ochrane základných, na výsledok zameraných ústavných práv strán sporu, ale k tomu, že ústavný súd by vykonával dohľad nad tým, či všeobecné súdy pri svojich konaniach definitívne nekončiacich postupoch a rozhodnutiach správne aplikujú podústavné právo. Takýto prístup by bol celkom nesprávny, keďže by z ústavného súdu vytvoril ďalšiu inštanciu všeobecného súdnictva, ktorá by vykonávala dohľad nielen nad výsledkami civilných sporov, ktoré sú zásahmi do základných práv, ale aj nad rôznymi čiastkovými, často nadbytočnými

procesnými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu